

Un parell de dies més tard pogué rebre la unció dels malalts i el viàtic i el 19 d'agost de 1662 va morir. Les seves darreres paraules foren «Que Déu mai no m'abandoni»

Norbert Miracle Figuerola

Els preveres i els diaques tenim encarregat un servei molt important en la celebració de l'eucaristia que és l'homilia, que ha d'ajudar l'assemblea a prendre consciència del hic et nunc de la Paraula de Déu.

Rodolf Puigdollers i Noblom

Catalans de soca-rel o de cor, dansant la sardana o admirant-la, aprenem a convertir la prova en coratge i la nostra tossuderia en esperança.

Joseph Marty

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 158
JULIOL 2023

Any XIV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
El papa Francesc i la Vida Religiosa. Balanç de 10 anys	6
MÀXIM MUÑOZ	
Europa: El respecte per les diferents sensibilitats (1).....	9
DANIEL PALAU	
El prevere i la lectura de la Bíblia.....	11
RODOLF PUIGDOLLERS I NOBLOM	
L'Anamnesi i la Mimesi en la celebració litúrgica.....	13
EDUARD PIRE MAYOL	
Adorar, realitat estàtica o dinàmica.....	15
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
El <i>Discurs a Diognet</i> ; un testimoni primerenc de la moral cristiana...16	
JOAQUIM MESSEGUER GARCIA	
Grandesa i misèria de l'home.....	19
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
El bisbat de Perpinyà-Elna.....	21
JOSEPH MARTY	
Al volant, pregària i amabilitat.....	22
+JOAN JOSEP OMELLA OMELLA	
El miracle del Miracle.....	23
JOSEP MIQUEL BAUSSET	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
president de l'AVEPRO

Escric aquestes ratlles la vigília de la solemnitat dels apòstols Pere i Pau, en una terra, la catalana, marcada per la relació i la presència de les dues columnes de l'Església. Des dels segles X i XI, el temps d'Ató i d'Oliba, amb Seniofred de Lluçà, bisbes de Vic, forjadors de la Catalunya feudal, la memòria de sant Pere, titular de la catedral vigatana, s'ha plasmat en una relació constant amb la seu petrina. En donen fe les butlles i rescriptes que emet la cancelleria papal, també en temps de Silvestre II, el papa occità, monjo benedictí que havia estudiat a Vic, teòleg, astrònom i matemàtic. Molts segles després, en temps de la Renaixença de la pàtria catalana, un altre gran bisbe de la seu vigatana, Josep Torras i Bages, subratllarà la connexió de Catalunya amb la seu romana, i contribuirà a reprendre una constant de la història de la nostra Església: la proximitat i l'adhesió al successor de Pere, el bisbe de Roma.

N'hi ha prou de recordar les dues paraules que la versió popular catalana del Símbol dels Apòstols, musicada per Mn. Romeu, ha afegit a les notes de l'Església, presents en el text litúrgic: “mare” i “romana”. Aquests dos afegitons han de ser llegits l'un en relació amb l'altre. M'agradaria evocar, sobre això, la carta als Gàlates (4,26), on es parla de la Jerusalem del cel, la dona de l'aliança segona i definitiva, que “és lliure, i és la nostra mare”. La maternitat de l'església de Roma, que presideix en la caritat, es declina segons la llibertat de l'Evangeli i alhora segons l'adhesió dels fills que escolten què diu aquesta mare. La mare, que és l'Església, servidora indefallent de l'Evangeli, parla mitjançant el Papa, la veu del qual és la veu de l'Església.

Quan Pere l'apòstol arriba a Roma des de Jerusalem, passant probablement per Antioquia, la comunitat romana, ja existent (vegeu Fets dels Apòstols 2,10), queda fecundada per la predicació del qui ha estat “testimoni ocular” dels fets i les paraules de Jesús (Lluc 1,2). Aleshores l'Església romana passa a ser l'Església de Pere, el primer dels apòstols per voluntat del mateix Senyor. De manera semblant, quan l'apòstol Pau apel·la el Cèsar des de Jerusalem, comença per ell un llarg viatge que el portarà a la capital de l'Imperi com a “testimoni del Regne de Déu” (Fets dels Apòstols 28,23). Pau entra a Roma i allí parla sobre Jesús, el Fill, que li ha estat revelat (vegeu Gàlates 1,16), seguint les línies mestres de la carta que li ha fet de bitllet de presentació uns quants anys abans: la carta als Romans. Així, doncs, la maternitat de Roma es basa en el testimoni de Pere i Pau, concordant en l'origen ja que ve del mateix Jesús i alhora divers en la manera de rebre'l: Pau és com un que “neix fora de temps” (Primera carta als Corintis 15,8), mentre

que Pere és deixeble de primera hora, cridat per Jesús vora el llac de Galilea (Marc 1,16-20) o potser a Betània, a l'altra banda del Jordà (Joan 1,35-42).

Roma és “capital” de l'Imperi i alhora és “cap” de totes les Esglésies. La seva capitalitat té arrels històriques que s'endinsen en una ciutat que de mica en mica es va estendre “per tot el món” que aleshores era conegut, des de l'Atlàntic a les portes de l'Índia, des del Caspi a l'Atlas. Aquesta extensió enorme de quilòmetres quadrats, pobles, llengües i cultures, va ser clau per a la difusió del cristianisme. El missatge de Jesús, que ja era per ell mateix universal, es va escampar en un marc únic, assenyalat per la “pax romana” i pels territoris d'Orient fora de l'Imperi, que va permetre una comunicació de persones i idees que, al cap d'uns cent cinquanta anys, havien arribat a totes les regions i províncies d'aquella realitat iniciada a la vora del Tíber. És altament probable que la petja de Pau es fes sentir a la capital romana de la província més gran de l'Imperi, la Hispània Tarraconensis, a començament de la dècada dels seixanta del segle I (61-62 o 63 dC), la ciutat de Tàrraco. Pau hi hauria estat enviat com a exiliat després de la primera sessió del procés romà seguit contra ell (Segona carta a Timoteu 4,16-18). El seu pas per Tàrraco hauria estat curt i efímer, i no és segur que hi pogués deixar alguns seguidors del Crist. Al cap d'uns dos-cents anys, el bisbe de Tàrraco, Fructuós, segellarà la seva condició de pastor de l'Església amb una mort martirial de gran embranzida, ubicada a l'amfiteatre de la ciutat.

I és ara on tornem el nostre esguard cap a Roma, perquè Pere i Pau van ser fills del coneixement de Jesús, predicadors del seu missatge, missioners del seu enviament universal, i finalment companys en el martiri a la ciutat que mereix per això el títol de felix. El dia 29 de juny l'Església celebra la solemnitat dels apòstols, que van donar el testimoni suprem quan es va desfermar sobre ells i sobre la comunitat cristiana el furor de Neró, entre els anys 64 i 67 dC. Pere va morir, segons la tradició, en el turó del Gianicolo, en els jardins vaticans, crucificat de cap per avall, i per tant veient la ciutat als seus peus, al costat d'altres cristians, crucificats o cremats vius amb ell. Pau hauria estat decapitat a *Tre Fontane*, en una zona boscosa, fora de Roma, reservada a les execucions sumàries dels ciutadans romans com ell era.

Els cossos de tots dos apòstols van ser duts a cementiris propers. Pere va ser enterrat en un cementiri que hi havia a prop del circ de Neró en la vall vaticana. Encara avui es pot visitar, sota l'altar major de la basílica de Sant Pere, l'àrea funerària, on hi ha una tomba, que va esdevenir privilegiada durant el segle II, i que és probablement la de l'apòstol. Pau fou enterrat en el cementiri de la via Ostiense, on ara hi ha la basílica de Sant Pau Extramurs, a la zona de l'absis. Aquí també, en el segle II, s'hi havia construït un senzill monument funeràri, que assenyalava el lloc de la sepultura.

En resum, som romans. Catalunya és romana. No ho podem oblidar ni deixar de banda. Ser romans és ser universals i sinodals. Aquest és un país que ha donat un Concili provincial l'any 1995, amb dos-cents participants entre bisbes, preveres, religiosos/es, laics/ques, que és indubtablement una prefiguració del que serà el Sínode dels anys 2023

i 2024, que se celebrarà a Roma el mes d'octubre. Aquest és un país que porta la romanitat al moll dels ossos, i per això se sent tan a prop del Sant Pare, el papa Francesc, del seu antecessor i del seu successor. Creiem que un conclave no és un acte parlamentari sinó una acció substantiva de l'Església, com ho fou l'anomenat Concili de Jerusalem, les "actes" del qual inclouen la fórmula "l'Esperit Sant i nosaltres" (Fets dels Apòstols 15,28), que és fonamental per a entendre tota reunió que tingui com a subjecte l'Església aplegada sota el guiatge dels apòstols i, per tant, dels bisbes. Estem convençuts que "Roma" no és una paraula carregada de burocràcia, distanciament, institucionalització i estratègia, sinó una paraula plena de comunió, camí conjunt, impuls per a la missió i fraternitat oberta als quatre vents.

Tan sols d'aquesta manera ens situarem en el lloc just, que és la fidelitat al successor de Pere, l'amplitud de mirada en relació a un món que espera de nosaltres una paraula ferma, la consciència de ser tots a la mateixa barca que porta alçat l'estendard de la pau, l'esperança posada en Jesucrist, Senyor i Salvador, que ens allibera del pecat i de la mort, amb l'Esperit consolador, enviat pel Pare, principi de tota resurrecció. Dir "Roma" és dir "Pere", és confessar la fe prop la tomba dels apòstols, és reprendre amb força l'amor de germans que caracteritza els cristians dels inicis, un amor universal que passa per la ciutat de Pere i Pau i fecunda tota la terra. Aquest és el cristianisme que el Papa Francesc ens convida a viure i que brolla del pou d'aigua viva que és l'Evangelí, predicat pels apòstols. Beguem-ne sempre, d'aquesta aigua!

Un sol cor i una sola ànima

El papa Francesc i la Vida Religiosa. Balanç de 10 anys

MÀXIM MUÑOZ

*Consultor-prefecte d'espiritualitat i formació
de la província de Sant Pau dels missioners claretians.*

(Reprodueixo aquí, amb lleugers canvis, un escrit publicat originalment a Catalunya Religió).

Globalment, podem dir amb claredat que aquests 10 anys del pontificat del papa Francesc han estat molt positius per a la vida religiosa i consagrada en general. Certament, ha influït el fet que ell mateix és religiós jesuïta i coneix perfectament aquest estil de vida des de dins. Això es nota en les seves intervencions, orals o escrites, sobre la vida religiosa, especialment en els diàlegs espontanis que ha mantingut en diversos fòrums importants com ara les assemblees generals de Superiors Generals (USG) i Superiores Generals (UISG).

D'altra banda, el nom triat i el títol de dues de les seves encíclics (*Laudato si'* i *Fratelli tutti*) remetent a Francesc d'Assís, religiós i fundador de diverses famílies religioses i posa en evidència la riquesa que l'Esperit aporta l'Església amb els seus carismes. Crec també que el procés sinodal i la creació d'un petit consell de cardenals per ajudar-lo en el govern de l'església tenen la seva inspiració en quelcom molt característic de la vida religiosa: l'estil col·legial i sinodal d'entendre l'autoritat i la presa de decisions. Un estil que podem percebre sobretot en el procés dels capítols provincials i generals marcat per dinàmiques de participació en l'elecció dels delegats, l'elaboració dels documents o l'elecció dels governs. D'altra banda, podem veure clarament l'empremta jesuítica en la insistència en el discerniment per prendre les decisions, fruit no de majories democràtiques sinó de l'escolta de l'Esperit i la llibertat interior.

Va ser molt significativa la seva iniciativa de convocar, al poc d'assumir el càrrec, l'Any de la Vida consagrada, inaugurat el 29 de novembre del 2014 i clausurat el 2 de febrer del 2016. El motiu era el 50 aniversari de *Perfectae Caritatis* (1965), el document del Vaticà II que impulsava la renovació de la vida religiosa. El seu objectiu no era només seguir impulsant aquesta renovació, sinó sensibilitzar tota l'Església sobre la importància de la vida religiosa. Hi va haver un munt d'iniciatives, també a casa nostra, que van ajuda a

conèixer i valorar la vida religiosa com a essencial per a l'Església així com per fer balanç i autocrítica dels 50 anys de renovació conciliar.

En la carta que Francesc va escriure a la vida consagrada amb motiu d'aquesta efemèride, així com en altres nombroses intervencions, posa l'accent en diversos aspectes importants d'aquesta forma de vida: el seu caràcter profètic ("desvetlleu el món!"); la importància del seu testimoni en una evangelització de contagi i no de proselitisme, especialment el testimoni de l'alegria i de la vida comunitària; el retorn a la centralitat de l'evangeli i a l'experiència original dels fundadors i primeres generacions, com a font de renovació permanent; i el discerniment de les presències actuals amb una invitació a anar cap a les perifèries i a destinar edificis al servei dels més necessitats. També ha insistit en la necessitat d'un treball conjunt entre les congregacions.

Cal destacar també la forma esperançada amb què invita a viure el moment de feblesa i disminució, de manca de vocacions, que travessa en general la vida religiosa, com oportunitat per purificar i enfortir la fe i la vocació. Amb tot, no deixa d'indicar que l'escassetat de vocacions exigeix renovació.

Han estat significatius també els nomenaments dins de la Congregació vaticana per a la Vida Consagrada, que ja va iniciar Benet XVI. Francesc va confirmar el cardenal brasiler Bras de Aviz com a prefecte i va nomenar el franciscà José Rodríguez Carballo (que era el ministre general en exercici) com a secretari. Aquests canvis, i el personal capteniment del Papa, van representar un canvi notable en les tenses relacions existents entre la congregació vaticana, especialment amb l'anterior prefecte Franc Rodé i les conferències de religiosos i religioses, que s'havia traslladat a la relació entre bisbes i religiosos en diverses conferències episcopals, entre elles l'espanyola (no la catalana).

Jo mateix vaig poder captar-ho en les assemblees generals de la Conferència Espanyola de Religiosos (CONFER). En concret en una intervenció, molt protestada, que hi va tenir el cardenal Rodé. Algunes manifestacions públiques i fins a alguns documents eren força crítics amb la vida religiosa, amb la seva suposada "secularització" de costums i excessiva "autonomia" respecte dels bisbes. Es feia una crida a tornar a elements tradicionals com l'hàbit i es lloaven sobretot les congregacions més "observants", algunes de recent fundació, que, per cert, han hagut de ser inspeccionades i redreçades per temes relacionats amb l'economia o l'abús sexual i de poder.

Un altre signe de la valoració de la vida religiosa és el nombre de religiosos que el papa Francesc ha anat nomenant com a bisbes o per altres càrrecs importants de la cúria vaticana.

En l'àmbit de normativa, el papa Francesc ha modificat alguns punts del dret en la línia de fomentar major autonomia de les congregacions respecte dels permisos abans reservats a Roma i l'accés dels religiosos germans als càrrecs de superiors en les congregacions en què també hi ha preveres.

Els canvis més importants els ha fet amb relació a la vida contemplativa i de clausura femenina. Hi va dedicar la constitució apostòlica *Vultum Dei Quaere* (juny 2016),

completada per la instrucció aplicativa *Cor orans* (abril 2018). Certament, cal valorar molt positivament la forma com va posar en relleu la importància i bellesa d'aquesta forma de vida i els canvis, molt convenients, introduïts en temes com la formació, l'autonomia dels monestirs o convents i la federació entre ells, així com l'atribució a les abadesses de competències abans reservades als bisbes. Però es manté una definició massa "física" de la clausura i la, cada vegada menys justificable, diferència de tracte entre la vida contemplativa masculina i la femenina, deixant aquesta encara sota la tutela de barons, bisbes o superiors generals de congregacions masculines. Aquí queda camí per recórrer.

Faig, doncs, un balanç molt positiu de l'actitud i actuació del papa Francesc respecte de la vida religiosa i consagrada en general, que ha creat un bon clima de diàleg, col·laboració i estímul, però també de conversió i exigència

Europa: el respecte per les diferents sensibilitats (1)

DANIEL PALAU VALERO

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la Càtedra Pastoral Josep Pont i Gol*

Del 5 al 12 de febrer d'aquest 2023, a la ciutat de Praga, tingué lloc l'encontre continental europeu. Parlar-ne sense haver-hi estat és una imprudència de les grosses, però em limito a compartir alguns subratllats dels textos que s'han fet públics. La realitat europea és ben diversa, plena d'història i d'històries, de records passats, de ferides sagnants algunes ben actuals i de somnis de futur... El cert és que la presència de l'Església a Europa no passa per una de les situacions més idíl·liques dels últims temps. Parlem d'una gran quantitat d'experiències en les que el conflicte es fa present amb major o menor intensitat, per això la nota conclusiva dels bisbes europeus reunits a Praga parla donant gràcies per l'experiència compartida, però també per la necessitat de créixer més en el respecte per les diferents sensibilitats.

L'Església a Europa és receptora de moltes realitats, que no vol dir que sempre les hagi pogut acollir. L'art de l'acollida ens remet al món bíblic. Nombrosos passatges del primer i del segon testament fan referència a l'hospitalitat (cf. Gn 18,1-15; Mt 25,31-46). Europa és terra d'arribada. El papa Francesc s'ha referit a Europa en diverses ocasions 1. Bergoglio ha reconegut que Europa és una «família de pobles», amb la suficient capacitat per poder integrar la diferència, afavorir un diàleg veritable i generar un nou escenari integrador, especialment a favor dels joves i dels desfavorits. El discurs de Francesc no s'allunya en cap moment de la necessitat de defensar la dignitat de la persona humana, així com de recuperar l'esperança, afavorint la unitat i respectant la diversitat. Europa ha de ser portadora d'un nou humanisme.

La trobada de Praga ha estat el moment per compartir intuïcions, reconèixer tensions i oferir interrogants. Europa ha estat sacsejada en diverses ocasions (conflictes bèl·lics, esquinçaments socials, moviments migratoris...). L'encontre ha assenyalat algunes prioritats. Les enumerem: la importància d'entendre millor i redescobrir què és la sinodalitat i com aquest nou estil de ser i fer Església ens pot ser beneficiós; la necessitat d'afrontar un bon discerniment per trobar la justa relació entre els carismes i els ministeris; adonar-se del valor i l'exercici adient de l'autoritat; aprofundir més en l'exercici del discerniment; assumir la complementarietat i presència del món femení en l'Església i en concret, en els processos de decisió; no descuidar la centralitat de l'Eucaristia, com també enfortir el lligam de la litúrgia amb la vida; afavorir la

comprensió de l'Església com a poble de Déu; i en darrer lloc, superar l'escletxa entre fe i cultura, per incidir més creïblement en el nostre món a través de les diverses accions missioneres.

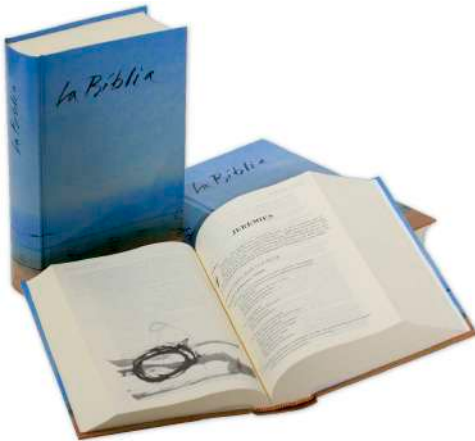
Aquestes prioritats vingueren introduïdes, en les jornades continentals, per les paraules d'un prevere de la Universitat de Praga, ben conegut, Tomáš Halík ². Versemblants són les seves apreciacions sobre la mobilitat i el dinamisme tant de la història com de les entitats que van fent la seva aparició en el curs de la història. Segons Halík, i el recollim explícitament en la nostra reflexió per la capacitat que ha mostrat en acompanyar-nos serenament en la comprensió d'una Europa amb diverses publicacions, aquesta proposta sinodal que el papa Francesc ha ofert, no deixa de ser «una part curta d'un llarg viatge». L'Església té la responsabilitat de restar sempre oberta a l'Esperit de Déu, acollint la diversitat de la humanitat, i configurant, així, un mosaic de colors en el que tots ells puguin ser reconeguts.

L'Església participa dinàmicament del camí sinodal, acceptant una extensíssima diversitat de trajectòries i adhesions. Això és així de tal manera, que l'Església no deixa mai d'aprendre perquè sempre està en camí. La missió no serà, doncs, ni la reconquesta d'un espai de poder, ni l'expressió d'una nostàlgia del passat, ni la concatenació subtil de diverses expressions manipuladores, ni la manifestació de cap mena de proselitisme.

L'Església a Europa cal que es reconegui i es manifesti dialogant, amb les portes ben obertes per deixar entrar lliurement qui vulgui fer-ho, i per deixar sortir Jesús, l'Esperit i l'Evangeli per tal que el món conegui la bona nova i l'alegria de la fe. El sínode ens configura en una Església centrada en la Veritat, de la qual nosaltres només som uns fervents «amants de l'Únic que pot afirmar: Jo sóc la Veritat». Parlem, doncs, d'una Església que accepta deixar-se sorprendre per Crist, que sempre ve a nosaltres per camins que ens conviden a l'acceptació de la kènosis, és a dir, a permetre que l'Esperit Sant ocupi el centre de la nostra vida, i no nosaltres, i ni molts menys les nostres idees. És així que ens preguntem de nou, com ho fa Tomáš Halík, serà capaç l'Església a Europa d'esdevenir escola d'amor i signe de fraternitat universal?

1 FRANCESC, *discurs al parlament europeu*, 25 de novembre de 2014; ID., *discurs pel lliurament del premi Carlemany*, 6 de maig del 2016; ID., *discurs als caps d'estat i de govern de la Unió Europea*, 24 de març del 2017.

2 TOMÁŠ HALÍK, *Introducció espiritual a l'assemblea*, Praga 6 de febrer del 2023.

Anunciar l'Evangelí

El prevere i la lectura de la Bíblia

RODOLF PUIGDOLLERS I NOBLOM

sch. P.

L'any 1897 una noia de vint-i-quatre anys, en el seu llit de mort, confiava a la seva germana aquest pensament sobre la Bíblia: «Si hagués estat sacerdot, hauria après hebreu i grec, i així hauria pogut conèixer el text dictat per l'Esperit Sant». Sí, era una religiosa i una santa, però ella, Teresa Martin, havia comprès que la lectura de la Bíblia, en profunditat, era quelcom fonamental en la vida del prevere. I també en la vida de tot cristià (deixem de banda els prejudicis del segle XIX).

Els preveres i els diaques tenim encarregat un servei molt important en la celebració de l'eucaristia que és l'homilia, que ha d'ajudar l'assemblea a prendre consciència del *hic et nunc* de la Paraula de Déu. Tenim també altres responsabilitats també en la formació dels membres de la comunitat, en la catequesi, en l'anunci del missatge de Jesús als no creients. Tot això requereix, sens dubte, una gran escolta de la Paraula de Déu, que demana una lectura assídua de la Bíblia. La litúrgia eucarística ho mostra contínuament, de tal manera que no celebrem el memorial del Senyor sense haver llegit, especialment els diumenges, els textos de l'Antic Testament, amb el cant dels salms, els textos del Nou Testament i els Evangelis. Tan sols aleshores, celebrem el sagrament eucarístic. La pregària al llarg de les hores del dia és una contínua meditació dels Salms i una lectura més extensa de l'Escriptura (en l'Ofici de lectures). Com diu el salmista: «La vostra paraula fa llum als meus passos, és la claror que m'il·lumina el camí» (Sl 119 [118],105).

Això demana, en primer lloc, una formació bíblica. És fonamental que tots els creients, i amb molt més motiu, els futurs sacerdots o diaques, tinguin una sòlida formació en la Sagrada Escriptura. No és tan sols una sèrie de coneixements sobre la vida de Jesús o sobre els punts bàsics del Catecisme, sinó una formació que permeti la lectura directa de la Bíblia. Si no en hebreu o grec, com desitjava sta. Teresa de Lisieux, almenys en la pròpia llengua, però amb assiduitat. Aquesta formació no ha de ser tan sols en els anys de preparació, sinó que s'ha d'anar mantenint i renovant al llarg dels anys. Els diversos mètodes i apropaments a l'Escriptura que, amb el temps, es van desenvolupant, sempre aporten noves llums que ens ajuden al contacte amb la Paraula rebuda.

L'Església ens serveix cada dia de formes diverses la taula de la Paraula, de tal manera que en textos curts en les hores canòniques; en textos mitjans, en la litúrgia eucarística; i en textos llargs, en l'ofici de lectures, rebem una distribució àmplia de tota la Bíblia, en dos o tres anys. Les lectures són, però, en perícopes, és a dir, en textos tallats. No hi ha una lectura continuada d'un llibre, excepte en alguns casos en l'ofici de lectures o en una lectura intermitent en algunes eucaristies. Ens falta una lectura seguida com demana, habitualment, la lectura d'un llibre: des de la primera pàgina fins a la darrera. Això es nota especialment en els evangelis i en les cartes. És molt difícil immersir-se en el contingut i intencionalitat d'un text si el llegim en fragments. La responsabilitat de l'escolta de la Paraula de Déu ens demana que dediquem temps a aquest exercici tan senzill: és el que fem en qualsevol altre llibre o pel·lícula. Quan els tres cicles de lectures en les eucaristies indiquen un dels evangelis sinòptics cada any, ¿no ens estan invitant d'alguna manera a fer una lectura seguida de l'evangeli corresponent?

La lectura assídua i continuada de la Bíblia ens ajuda, sens dubte, a captar l'esperit profund que mou l'Església. Actualment es parla molt de sinodalitat, de caminar junts, d'escoltar-nos els uns als altres. Si som lectors assidus del Nou Testament, ens adonem que hi ha quatre evangelis. Per què? ¿Per què no hi ha un únic text, com molts de nosaltres, inconscientment, desitjaríem en el nostre interior? L'Església ha acollit quatre narracions diferents, quatre narracions de quatre comunitats diferents, quatre sensibilitats i teologies diferents. No ens ensenya això a escoltar-nos, a reconèixer-nos, a respectar-nos? No ens introdueix això en la unitat dins de la diversitat? No ens reflecteix això la vida mateixa de la Santíssima Trinitat? La unitat de l'Escriptura ens obliga a caminar dins del discerniment i la confiança en la fe que ens transmet la Paraula de Déu. No és ni la *sola Scriptura*, ni l'Escriptura caiguda del cel. Ens movem en la *Scriptura tràdita*, és a dir, en la Paraula de Déu que escoltem, meditem i vivim en el si de l'Església. I això ho aprenem en l'escolta humil de la Paraula de Déu que és proclamada cada diumenge i que ens porta l'amor i la presència del Déu que ens estima i camina entre nosaltres. Sens dubte val la pena posar-nos a aquella escola que és l'escolta assídua de la Bíblia.

Al servei de l'altar

L'Anamnesi i la Mimesi en la celebració litúrgica

EDUARD PIRE MAYOL

*prevere del bisbat de Terrassa
secretari general i canceller*

En l'àmbit de la ciència litúrgica i la celebració ritual es parla sovint de termes llunyans a nosaltres com epiclesi, sinergia, sinaxi i altres. Ens centrem, en aquest cas, en dos conceptes centrals que fan referència a l'espai i el temps: anamnesi i mimesi.

L'anamnesi és un terme grec que es tradueix com a "record" o "memòria". A la litúrgia, l'anamnesi implica una memòria activa i participativa d'un esdeveniment significatiu en la història de la salvació; de fet es parla amb més propietat de "memorial", doncs es tracta d'un esdeveniment que es fa present *hic et nunc pro nobis*. És l'acte de fer present novament, de re-presentar, un esdeveniment passat i celebrar-lo i viure'l en l'avui de la celebració.

En el nostre context litúrgic, l'anamnesi es refereix específicament i principal al memorial de l'Últim sopar de Jesús amb els seus deixebles. Així, durant l'Eucaristia commemorem i actualitzem el sacrifici de Crist a la creu, fent present la seva mort i resurrecció, el seu Misteri pasqual. Amb l'anamnesi els fidels participen de la salvació oferta per Déu i reben els beneficis espirituals de l'obra redemptora de Crist.

També en la resta de sagraments i sacramentals se segueix la dinàmica de l'anamnesi, el record i acció de gràcies per les meravelles realitzades per Déu al llarg de la història de la salvació i actualitzades en l'avui celebratiu. Per tant, a més de a l'Eucaristia, també s'actualitza i exerceix aquesta obra de la redempció (*Opus nostræ redemptionis exercetur*) en la celebració del Baptisme o la Confirmació sense missa, el sagrament de la Reconciliació o la Unció, el Matrimoni, la pregària de l'Ofici diví i tantes altres celebracions de l'Església.

Passant al terme de mimesi, també d'origen grec, fa referència a la imitació o representació de la realitat. Amb la mimesi, a través dels ritus, els ministres i fidels es traslladen a fets passats que en aquell moment s'estan actualitzant. La mimesi, per tant, implica la utilització de símbols, gestos, paraules i accions que representen i comuniquen realitats sagrades.

Així, l'ús del pa i del vi en l'Eucaristia, l'aigua per batejar o l'oli per ungir són exemples de signes sensibles que ens traslladen a fets passats que s'actualitzen en la celebració. Algunes festes de l'any litúrgic tenen una especial presència mimètica: la processó amb candeles per la festa de la Presentació del Senyor (2 de febrer), la benedicció i processó amb rams el Diumenge abans de Pasqua o l'encesa del ciri pasqual amb el foc nou beneït durant la Vetlla de Pasqua. També alguns detalls de la celebració eucarística com les paraules de la Pregària eucarística I (o cànon romà): «Prengué *aquest calze gloriós* amb les seves mans santes i venerables». Són gestos i paraules que ens ajuden a entendre que els signes sensibles que veiem o sentim, no ho són simplement. A través d'ells s'actua el Misteri pasqual de la Passió, Mort, Sepultura, Resurrecció i Ascensió de Crist al cel i l'enviament del seu Esperit Sant des del dia de la Pentecosta.

Així doncs, veiem que una sense l'altra no funciona. Es tractaria de mera representació teatral per una banda (simple mimesi) o d'abstracció sense forma per l'altra. La solució, per tant, és una mimesi anamnètica. En la litúrgia cristiana una i altra van de la mà. La força de *l'hodie* celebratiu la té l'Esperit Sant, invocat (*epiclesi*) després de l'acció de gràcies a Déu per les meravelles obrades al llarg de la història de la salvació (*anamnesi*) fent servir gestos i pregàries que evoquen fets passats (*mimesi*), actuats pel mateix Crist que es fa present, a través dels ministres, i els fidels, en les celebracions litúrgiques.

Adorar, realitat estàtica o dinàmica

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
prevere de l'arquebisbat de Barcelona
professor de l'Institut de litúrgia ad instar
facultatis (AUSP)

En l'arc de pocs dies, dues persones em van parlar de l'adoració eucarística. Una d'elles es lamentava que la consagració passés tan de pressa, i que, segons el seu parer, caldria aturar-se un moment més llarg per poder adorar el Senyor present sobre l'altar.

L'altre, un jove catòlic, em preguntava quants dies a la setmana hi havia adoració a la parròquia. En respondre-li que cada dia, ja que celebrem la missa quotidianament, em va aclarir que ell es referia a l'exposició del Santíssim a la custòdia; per la forma d'expressar-se vaig comprendre que, per ell, l'adoració té lloc aquí i no pas dins de la missa.

Aquestes converses em van portar a pensar que, segurament, per a no pocs catòlics, adorar és una realitat estàtica, vinculada a un moment fort de quietud, de silenci, bo i posant la mirada fixa sobre el pa eucarístic dins de l'ostensori. D'alguna manera, podríem dir que es vincula l'adoració a una mena de parada en vistes a l'oració personal.

Tanmateix, ens podríem preguntar si aquesta percepció és ajustada a la realitat i al contingut doctrinal que professa l'Església en aquest punt.

Els bons adoradors que vol Déu – diu Jesús a la samaritana – són els qui adoren «en Esperit i en veritat» (cf. Jo 4, 23). Per tant, l'adoració no és una iniciativa humana, sinó el resultat de l'acolliment de l'Esperit de la veritat (cf. Jo 15, 26) que ens porta al coneixement de Déu i a viure una vida de redimits per, amb i en Jesucrist.

Així, doncs, adorar cristianament implica deixar-se transportar, en la dinàmica del Sant Esperit, fins a la presència del Déu viu, a fi i efecte que, la persona, amb aquesta disposició del cor, aculli la gràcia divina i sigui santificada tant la seva ànima com el seu cos.

Pel que fa a l'eucaristia, el Ritual en qüestió, afirma clarament que el culte eucarístic fora de la missa és una prolongació del que ha tingut lloc dins de la missa, a la vegada que impulsa els fidels a celebrar amb devoció el memorial del Senyor i a rebre amb freqüència el pa del cel, a més de viure agradant a Déu amb les bones obres (cf. *Ritual de la sagrada comunió i del culte eucarístic fora de la missa*, 79-81).

És en aquesta línia que el papa Benet XVI va escriure, tot citant a sant Agustí, que «la celebració eucarística és, en si mateixa, l'acte més gran d'adoració de l'Església» (*Sacramentum Caritatis* 66).

L'adoració no és, doncs, una realitat estàtica sinó dinàmica. Preguar davant del sagrari o de la custòdia, en contemplació del Santíssim Sagrament, fa bé a l'ànima tot enfortint la fe del qui prega, a causa d'aquest tracte íntim amb el Senyor. Però és, encara, molt superior la participació en la celebració eucarística, quan es renova sacramentalment, per l'acció actualitzadora de l'Esperit Sant, el sacrifici de Crist en la creu coronat per la seva resurrecció, Ell s'ofereix al Pare per la nostra salvació i, nosaltres, amb Ell també ens oferim, amb una sola oblació, units al Sacerdot etern.

Sens dubte, doncs, celebrar l'eucaristia és l'adoració més plena i perfecta.

Deixebles de l'Evangelí

El *Discurs a Diognet*: un testimoni primerenc de la moral cristiana

JOAQUIM MESSEGUER GARCIA

*prevere del bisbat de Terrassa
rector de Sant Pere i arxipreste de Rubí*

El *Discurs* o *Carta a Diognet* constitueix un document únic en el panorama dels escrits cristians dels primers segles i ha captat l'atenció d'estudiosos i creients per tres motius. El primer és el seu origen misteriós. Malgrat l'extraordinària qualitat del text i del seu ensenyament, que hauria d'haver estès la seva fama en l'antiguitat, el cert és que va restar completament ignorat fins a mitjans del segle XV. El segon es refereix a la qualitat literària i teològica del seu anònim autor. Encara que es tracta d'una obra apologètica que vol defensar el bon nom i l'excelsitud del cristianisme en un context d'assetjament i persecució, el seu tarannà argumentador s'eleva molt per sobre de la major part dels documents similars de l'època. I el tercer és que es tracta d'un text que, malgrat la distància temporal i cultural que el separa de nosaltres, conserva una vigència plena en molts dels seus plantejaments.

Hipòtesi sobre el lloc, autor i data de composició

Els estudiosos, que no dubten de l'autenticitat del document, situen la redacció del *Discurs a Diognet* a Atenes, a finals del segle II, és a dir, als inicis del cristianisme,

concretament a l'època coneguda com la dels Pares apologetes, encara que no es posen d'acord en algunes qüestions fonamentals. L'autor és desconegut, encara que algun investigador ha proposat la hipòtesi que fos un tal Quadrat, bisbe d'Atenas i autor d'una Apologia a l'emperador Adrià, escrita sobre l'any 112 dC. És segur que el Discurs a Diognet no fou escrit abans de l'any 120 ni després del 310. Crida molt l'atenció que cap Pare de l'Església ni fonts extracristianes facin cap referència a aquest petit però eloqüent tractat. En realitat, va aparèixer a Constantinoble l'any 1436 per pura casualitat, entre els papers emprats a una peixateria per embolicar els productes. Un jove clergue, estudiant de grec –Tomàs d'Arezzo– es va fer amb el còdex juntament amb altres vint-i-dues obres antigues. Dissortadament, aquest original va desaparèixer l'any 1870 en incendiar-se la biblioteca d'Estrasburg on es trobava dipositat, durant el conflicte franco-prusià. Gràcies a què hom havia fet res còpies de l'obra al segle XVI, el text ha arribat a nosaltres.

Destinatari

No sabem tampoc qui és el personatge, Diognet, al qual s'adreça la carta. Hi ha diverses possibilitats: que fos el mateix emperador o una persona distingida amb prou influència com per impedir l'assetjament als cristians; que fos un individu pagà interessat en la nova religió a qui hom desitjava persuadir de la veritat de l'Evangelí –hom especula amb un mestre de Marc Aureli del mateix nom– o, àdhuc, que es pogués tractar d'una figura retòrica i literària emprada per desenvolupar una defensa argumentada del missatge cristià. No obstant, l'encapçalament o exordi de l'escrit sembla apel·lar a algú concret i important.

Una argumentació en positiu des de la vivència dels cristians

En l'obra predomina un tarannà basat en la persuasió, l'argumentació en positiu i la serena convicció del valor de la fe. Hom apel·la a la intel·ligència i a la sensibilitat, alhora que lloa el destinatari cercant benvolença. Tot l'escrit es caracteritza per l'absència d'acritud i manifesta tant la competència intel·lectual de l'autor com la finesa de la seva espiritualitat per posar de relleu la convicció amb la qual confessa i justifica la bondat de la fe en Jesucrist. Resulta impactant i plenament actual que l'autor argumenti sobre el valor del cristianisme no solament sobre la base d'especulacions teològiques o filosòfiques sublimes, encara que el text tingui també qualitat i profunditat en aquest àmbit, sinó, sobretot, a partir de la vivència real dels mateixos cristians, presentada com l'encarnació d'un estil de vida diferent i apassionant, que constitueix un testimoniatge que interroga al món.

El Discurs a Diognet vol presentar amb vigor el cristianisme a la societat de la seva època d'una manera atractiva, contrastant i testimonial i, juntament amb això, l'opció per una forma de presència pública del que és cristià que trenqui radicalment amb el paradigma ple d'inexactituds i prejudicis que el món pagà s'ha fet del cristianisme. La forma de ser nova que porta l'Evangelí il·lumina el món i li fa veure quin és el seu veritable sentit. Podríem dir que el resum de tot el document està en aquesta frase: «El que és l'ànima en el cos, això són en el món els cristians».

El contingut del Discurs a Diognet

En una primera part, l'autor fa una apologia contra els pagans i els jueus, que són els dos grups que fan pressió sobre els cristians, presentant la novetat respecte al judaisme i la inconsistència del paganisme.

En una segona part exposa el paper que els cristians desenvolupen en el món, donant èmfasi a la moral i la conducta dels creients i presentant una visió radicalment diferent de la vida cristiana en comparació amb les normes i valors predominants en la societat d'aquella època. L'autor destaca la importància de viure segons els principis de l'amor, la justícia, la compassió i la humilitat. L'autor descriu la conducta dels primers cristians com un testimoniatge vivent de llur fe i emfasitza la necessitat d'una vida coherent amb els ensenyaments de Jesucrist.

En una tercera part, l'autor fa una breu catequesi en la qual presenta l'origen diví del cristianisme, avalada pel testimoniatge dels màrtirs. Davant la impotència de la filosofia de donar sentit a la vida humana, Déu desenvolupa el seu pla de salvació en bé de la humanitat. L'autor apel·la a la paciència i la pedagogia de Déu per justificar el que als ulls humans apareix com a tardança: Déu espera el moment oportú per manifestar el Misteri de la redempció i, conseqüentment de la transformació de l'home, la qual es derivarà també en transformació de la societat.

I en una quarta i última part, l'autor exhorta a la conversió i a abraçar la vida cristiana com a motor de vida, tot mostrant la caritat com a essència de la nova religió i virtut en la qual podem aprofundir sobre la revelació divina, desenvolupar la vida de l'Església i obtenir un coneixement autèntic que la realitat.

La relació del Discurs a Diognet amb *Gaudium et spes*

Encara que sigui un text breu, podem dir que el Discurs a Diognet es destaca com un dels primers manuals sistemàtics de moral. En llegir-lo, hom no pot deixar de pensar en *Gaudium et spes*, la constitució pastoral del Concili Vaticà II sobre l'Església en el món contemporani, ja que podem dir que, malgrat la distància temporal, tots dos textos participen de la mateixa sensibilitat: la presència de la fe cristiana en el món, que il·lumina i transforma la condició humana i la societat. L'eix vertebrador d'ambdós escrits és precisament l'aforisme que ens diu que «El que és l'ànima en el cos, això són en el món els cristians». Tanmateix, i això no deixa de resultar sorprenent, *Gaudium et spes* no menciona en cap moment el *Discurs a Diognet*, que hauria estat un bon aliat en l'argumentació i desenvolupament del document conciliar.

No obstant, més enllà de les citacions que ens hauria agradat trobar, podem veure una relació molt gran en quant als continguts, plantejaments, argumentació i conclusions d'ambdós escrits que, malgrat la distància històrica que els separa, s'enfoquen vers una visió comuna sobre les relacions Església i Societat.

En un concili de caire pastoral, com va ser el Vaticà II, calia abordar la relació entre l'Església catòlica i el món contemporani i subratllar la importància de la participació activa dels catòlics en la societat, posant de relleu els valors fonamentals que han de guiar llur comportament en el món. Podem veure la relació entre el *Discurs a Diognet* i *Gaudium et spes* en l'èmfasi que posen tots dos en l'ètica cristiana i en la importància de viure d'acord amb els principis de l'amor i la justícia. Tots dos promouen una visió de la fe cristiana que no es limita a l'àmbit privat, sinó que cerca transformar la societat i contribuir al bé comú.

Rellevància en l'actualitat

Tant el *Discurs a Diognet* com la constitució *Gaudium et spes* continuen essent rellevants en l'actualitat. En un món cada vegada més global i divers, aquests textos ens recorden la importància d'una moral sòlida i una conducta ètica basada en els valors cristians. A més, ens insten a involucrar-nos activament en la societat, promovent la justícia, la solidaritat i el respecte per la dignitat humana. Ambdós escrits destaquen la continuïtat dels principis fonamentals de la fe cristiana en diferents èpoques i contextos i ens criden a viure d'acord amb les virtuts cristianes –les quals es transformen en nous valors– en la societat de cada època en la qual s'anirà desenvolupant la vida de l'Església, tant en l'àmbit personal com comunitari, oferint-nos una guia ètica per fer front als desafiaments que se'ns vagin plantejant i promoure el bé comú en un món tant canviant com el nostre.

Grandesa i misèria de l'home

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA
prevere de l'arquebisbat de Tarragona
professor de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

El papa Francesc ha dedicat una carta apostòlica a Blai Pascal, nascut el 19 de juny de 1623 a Clarmont-Ferrand, a l'Alvèrnia, ara fa 400 anys.

El professor Pere Lluís Font, segurament el millor coneixedor de Pascal a casa nostra i alhora el qui ha fet una traducció al català dels *Pensaments* més acurada, considera que Pascal supera totes les grans figures del seu segle, malgrat que només visqué trenta nou anys, perquè va destacar en excel·lència en quatre àmbits dels sabers: com a filòsof, com a científic, com a literat i com a teòleg.

Justament com a teòleg es pot considerar a l'inici de la modernitat com el primer apologeta que va intentar, i ho va aconseguir, donar raó de l'esperança en un segle «de grans progressos en molts àmbits de la ciència, acompanyats d'un creixent esperit d'escepticisme filosòfic i religiós».

Francesc destaca que Pascal va cercar la veritat des que era un infant, i cercava sobre tot comprendre el misteri de Déu i dintre seu el misteri de l'home. Escriu en els *Pensaments* «aquestes dues veritats: que hi ha un Déu, del qual els homes són capaços, i que hi ha una corrupció en la naturalesa, que els en fa indignes»(556).

Pascal no va ser un teòleg de professió, sinó un home que, en un període que la teologia es trobava en franca decadència immersa en estèrils controvèrsies, va recuperar el tremp dels grans Pares de l'Església i de l'ensenyament més viu del Nou Testament. Quan molts

començaven a donar culte a la «deesa Raó», fins el punt que durant la Revolució Francesa ocuparà el lloc de la imatge de Maria a Notre Dame de París, la figura i el pensament de Pascal esdevé una paradoxa ja que mostra la veritable grandesa de la raó mostrant-ne els seus límits.

El papa Francesc ha volgut homenatjar-lo en el quart centenari del seu naixement perquè considera que és «un company de camí que ens fa costat en la nostra recerca de la veritable felicitat», no perquè fos un especialista en moral humana sinó perquè, per a ell, Jesucrist i la Sagrada Escripura són el centre i la clau d'interpretació de l'ésser humà.

Francesc està convençut que «la intel·ligència i la fe viva de Blai Pascal, que volia demostrar que la religió cristiana és “venerable perquè ha conegut bé l'home” i “amable perquè promet el bé veritable”, poden ajudar-nos a travessar les obscuritats i les desgràcies d'aquest món».

El 23 de novembre de 1654, Pascal va viure una intensa experiència mística que descriu en un petit paper que ell mateix anomenarà *Memorial*. Abans d'aquella nit Pascal no dubtava de l'existència de Déu, però a partir d'aquell moment se sentirà atret, amb certesa i alegria, per Jesucrist.

En el seu escrit, el papa Francesc recorda alguns textos de Joan Pau II i de Benet XVI en relació al rebuig del fideisme que és la voluntat de creure contra la raó. En això la figura de Pascal és excel·lent en fer-nos comprendre la raonabilitat de la fe en Déu.

Ens ajuda també quan ens fa entendre que per tal de conèixer la realitat no ho fem només amb la raó, sinó que també amb el cor.

A la fi de la seva curta vida, però extraordinàriament fecunda, Pascal ja malalt no se sent mogut a la controvèrsia, sinó a fixar-se en Jesucrist, el “Cap”, i en els pobres el “Cos”.

Quinze dies abans de morir va fer testament i va deixar la meitat dels seus béns als Hospitals de París i de Clermond, i altres llegats a persones que havien estat al seu servei. El rector de la seva parròquia l'acompanyà durant les darreres setmanes i es confessà. Volia combregar però els còlics que patia eren molt intensos i no pogué rebre l'Eucaristia. En aquest moment digué a la seva germana «ja que no puc combregar amb el Cap, voldria combregar amb els Membres» i demanava que el portessin a morir a l'hospital amb els pobres. Un parell de dies més tard pogué rebre la unció dels malalts i el viàtic i el 19 d'agost de 1662 va morir. Les seves darreres paraules foren «Que Déu mai no m'abandoni».

Encara després de la seva mort, alguns que seguien el corrent del jansenisme, intentaren manipular la seva persona i el seu pensament, però no se'n van sortir. Pascal restarà sempre com un gran científic i un gran creient. Pascal es va veure implicat en el conflicte jansenista a causa de la seva germana monja al monestir de Port-Royal, lloc central d'aquest corrent heterodoxe. És també significatiu el fet que un papa jesuïta hagi fet una al·lusió benigna, encara que sigui sense anomenar-les, a les "*Provincianes*", una obra de Pascal incòmoda per als jesuïtes.

El professor Pere Lluís Font escriu que el pensament religiós de Pascal resulta d'una actualitat sorprenent i n'assenyala especialment la coexistència pacífica de la ciència amb la fe cristiana i la raonabilitat de la fe cristiana, allunyada de l'apologètica ingènua com del fideisme menyspreador de la raó.

El papa Francesc acaba la seva Carta Apostòlica amb aquestes paraules que són realment significatives: «Que la seva obra lluminosa i els exemples de la seva vida, tan profundament submergida en Jesucrist, ens puguin ajudar a seguir fins el final el camí de la veritat, la conversió i la caritat».

Rentar els peus

L'Església de Perpinyà-Elna*

JOSEPH MARTY

*prevere del bisbat de Perpinyà-Elna
degà del Capítol*

Monsenyor, la nostra catedral és en endavant la vostra. També, en tant que degà del capítol catedral, us proposo de considerar aquesta nau com el vostre Vaixell insígnia. Som a l'Orient dels Pirineus i la nau està orientada a l'Est, aquí la Mediterrània i les seves platges. La seva proa apunta vers Sol Ixent, el Ressuscitat, la creu victoriosa del qual és sostinguda per Joan Baptista el vigilant del curs a mantenir.

L'entrada és a la popa, la posta de sol, davant la Llotja de Mar, amb el seu penell. Entre la mar i la Llotja de mar, la catedral m'evoca la barca de Pere.

Més enllà de la plaça d'entrada, a l'Oest, hi ha el camí vers les altures amb les abadies i claustres romànics, les diverses estacions, l'altiu Canigó i després Andorra, Principat germà. Tres rius dibuixen tres valls paral·leles a la nau, l'Agli al Nord, la Tet a Perpinyà, i al sud el Tec.

Del costat de l'orgue, hi ha el Nord (babord); i després de Salses... França, deien els nostres avantpassats. La França que annexa el Rosselló el 1659 i des d'on bufa la tramuntana.

Pel Sud a la dreta, i després d'Elna, l'antic bisbat, es troben l'Espanya, els bisbats catalans i Montserrat vinculat a Sant Miquel de Cuixà.

La capitana pilota una flota de naus, parròquies reagrupades en comunitats. De fa segles navegaven en la joia de l'Evangeli superant vents i mareas. Invasions, guerres, intempèries, com la sequedat, han marcat el poble amb ric patrimoni artístic amb els seus museus i els seus festivals.

La terra va ser pacientment treballada per tal que els seus fruits, vinyes, ramats, fonts permetessin a tothom de viure bé. Era en temps antics, a vegades embellits!

Després del nostre més antic avantpassat, l'Home de Talteüll, els nostres majors han conegut ibèrics, visigots, grecs i romans, moros, jueus, gitanos, francesos, castellans...

Després, els exiliats de la Retirada espanyola i els rebutjats dels camps d'Argelers i Ribesaltes. Molts *Justos de les Nacions* aquí, preveres inclosos, no en tenen el títol, però van salvar vides.

Els transatlàntics de Portvendres van embarcar joves per a la guerra d'Algèria, i després desembarcaren aquells que ho havien perdut tot a l'Àfrica del Nord. I sempre els turistes, els temporers i els qui esperen amb Aznabour que *la misèria seria menys dolorosa al sol*.

El departament té més de 470.000 habitants, dels quals 120.000 a Perpinyà i 9.500 estudiants a la Universitat. Desproveït de grans empreses, és el quart més pobre de França amb el més gran nombre d'aturats i immigrants, de dones violentades, de joves no escolaritzats, d'infants menors prostituïts.

El clergat, cada vegada menys català, és tan diversificat com la població. Un seixantena de preveres, actius i retirats, i vint-i-cinc diaques.

Des del segle XIX el nombre de preveres baixa i els responsables n'acullen de vinguts d'altres llocs. Els trasplantaments a vegades són difícils i no arreglen la caiguda de les vocacions.

El Seminari Major va ser tancat el 1956. Les congregacions religioses que embellien el departament han hagut de deixar-lo. Les que hi romanen col·laboren amb noves comunitats a la joventut inesperada.

Des de la construcció de la catedral el segle XIV, la manca de recursos financers obliga a reduir el somni de tres naus a una sola i a deixar la façana d'entrada sense decoració. Encara avui les nostres finances es troben en la mateixa gran fragilitat que desvetlla l'impuls missioner.

I com que som a les profunditats de França, aquest impuls s'aboca vers els més indigents, naufragats de tota mena d'abusos i d'allò que el papa Francesc anomena les perifèries.

Ajuda, escolta, àpats, alfabetització, resolució de problemes són molts oferts per serveis, parròquies, religioses. Semblantment, acompanyants de malalts, de presoners, de promesos, de famílies en dol. Equips de pregària o confraries. Catequistes d'infants, d'adults, de catecúmens, o de joves que es preparen per a les JMJ amb música pop en què els bafles exploten de joia! I els equips d'animació pastoral, financera, immobiliària o de manteniment.

O aquells que des de fa trenta anys es formen al Centre teològic Ramon Llull amb l'Institut catòlic de Tolosa. I els qui troben cristians d'altres confessions o creients jueus, musulmans, budistes, germans que ens fan la gentilesa de ser presents aquí.

Amb laics voluntaris mariners dedicats però no condemnats a galeres, creix una coresponsabilitat que poua en el concili Vaticà II i els nostres sínodes... des del de Toluges el 1020 en què l'abat i bisbe Oliba crea la Pau i Treva de Déu. Després d'un dels primers sínodes de França amb Mons. Chabbert i Mons. Fort, i un altre amb Mons. Marceau, Mons. Turini llançava un nou projecte, però... Les decisions són belles i els seves aplicacions estan germinant!

Sortosament, són nombrosos, i discrets, aquells i aquelles que donen llevat i sal en la societat. Catalans de soca-rel o de cor, dansant la sardana o admirant-la, aprenem a convertir la prova en coratge i la nostra tossuderia en esperança. Amb els nostres

mariners ens confiïm a la Mare de Déu, *Stella Maris*, Estrella del mar que guia la barca de Pere des de Pontmain i Font Romeu!

També us agraïm, Pare, de ser el nostre nou *almirall episcopal* per navegar segons la vostra divisa al buf de l'Esperit. Jesús ens ha dit: *Tira llac endins!* Ja hem amollat les amarres.

Ajudeu-nos a aixecar l'àncora.

* Paraules de benvinguda pronunciades pel canonge degà Joseph Marty en la instal·lació de Mons. Thierry Scherrer com a bisbe de Perpinyà-Elna el 18 de juny de 2023.

Publicat per gentilesa del p. Bernabé Dalmau, director de Documents d'Església

Un bisbe ens parla

Al volant, pregària i amabilitat

+JOAN JOSEP OMELLA

cardenal arquebisbe de Barcelona

Avui recordo, ara fa tres anys, quan tots frisàvem per sortir al carrer i no podíem. Ens conformàvem a treure el cap per la finestra i gaudíem d'allò més quan podíem sortir al balcó o a una terrassa. Els dies de confinament forçat van ser una experiència que ens va obligar a valorar les coses més senzilles, com fer un petit passeig.

Aquells dies queden enrere i, gràcies a Déu, avui ens movem amb llibertat per on volem i sense restriccions. Sortim al carrer i veiem que torna a haver-hi vida i moviment. Avui moltes persones comencen les vacances i ja han fet plans. Els que poden, agafaran el cotxe, el tren, l'avió o qualsevol altre mitjà de transport per sortir de casa i allunyar-se de la rutina.

Aquest cap de setmana comença la primera operació sortida de l'estiu, que implica un trànsit extrem. Milers de vehicles ompliran les carreteres, hi haurà embussos a les vies principals, una imatge estiuenca que ens atabala, però que tindrà la recompensa si arribem a la nostra destinació sans i estalvis. Malauradament, les cues incòmodes no són la cara més fosca de l'estiu ni de les vacances. La il·lusió que ens mou a sortir de casa es pot estroncar per un imprevist fatídic. Diàriament, especialment en aquesta època de l'any, lamentem pèrdues humanes a la carretera, que potser es podien haver evitat.

En les reflexions cristianes del nostre temps, sovint recordem que l'Església existeix per anunciar la bona notícia que ens ofereix Jesucrist, per promoure un estil de vida joiosa, autèntica i plena de sentit. Cap realitat queda al marge de la proposta cristiana de vida. Per això, l'Església també es fa present en el món dels transports i la mobilitat.

Avui, precisament, se celebra la Jornada de responsabilitat en el trànsit amb el lema*: «Encomana el teu camí al Senyor i ell actuarà» (Sl 37,5). Aquest dia s'escau en la proximitat de sant Cristòfol, patró dels conductors. En aquesta Jornada volem insistir que cal que siguem responsables quan circulem no només per la carretera, sinó també dins de ciutats i pobles, quan caminem, quan anem en patinet, bicicleta, moto, cotxe, etc. Fem-ho com ho faria Jesús.

De vegades sembla que la responsabilitat i també l'amabilitat vers els altres es perd quan agafem el volant o el manillar. Pensem-hi uns instants. És senzill, fem que l'amabilitat aflori i que estigui sempre present als nostres carrers, camins i carreteres. Només amb aquesta consciència i actitud potser podrem circular amb més seguretat. Respectant més els senyals i normes de circulació i pensant en els altres, podem fer possible que es redueixi el nombre d'accidents.

Val la pena començar qualsevol trajecte amb una pregària. Moltes persones, abans d'emprendre un viatge, ens senyem o viatgem acompanyats de sant Cristòfol. Aquest gest ens dona pau i tranquil·litat. Encomanem el nostre viatge al Senyor, confiem en la seva Paraula, que és llum en el nostre camí.

Benvolguts germans i germanes, en aquesta Jornada preguem a Déu que vetlli per tots els conductors i passatgers. Posem-nos en mans del Senyor per intercessió de sant Cristòfol, el nom del qual significa «portador de Crist». Cal també que tots evitem els perills i fem més humana la mobilitat, especialment en aquest període estival. Aquest any a la carretera, recordeu: pregària i amabilitat.

*Consulteu el missatge elaborat pels bisbes responsables de la Pastoral de la Carretera: <https://acortar.link/QgDQar>

Hem vist, hem llegit

El miracle del Miracle

JOSEP MIQUEL BAUSSET

monjo de Montserrat

A un mes de la festa de la Mare de Déu del Miracle (el proper 6 d'agost), m'agradaria descobrir el miracle del Miracle a tots els qui no el coneixen.

Des dels seus orígens, amb l'aparició de la Verge Nena al prat de Bassadòria, el 1458, el Miracle és un lloc de trobament amb Déu, amb els altres, amb la natura i amb un mateix.

L'església, amb la imatge tan estimada de la Mare de Déu del Miracle, és el centre d'aquest bellíssim lloc del Solsonès. Però el Miracle és també la Casa Gran, la capella de la Desaparició, el monestir, amb la petita comunitat de monjos benedictins guiats assenyadament pel P. Xavier Poch i la Casa d'Espiritualitat, amb el P. Toni Pou al capdavant. I encara, els veïns que estimen tant aquest lloc sant, com la Montserrat Calduch, la nostra organista, el Manel Casanovas del restaurant, les estimades Concepció de Ca l'Estruc i l'Emília de Cal Tomasa, l'Anna M^a (la degana dels qui a l'estiu s'allotgen al Miracle) i l'Eulàlia i el Carles, tots tres a les cel·les de Sant Antoni i tots els qui passen uns dies al Santuari, un lloc que amb els anys s'ha anat restaurant i embellint gràcies als veïns, a la comunitat benedictina i a l'ajuntament de Riner, amb el seu alcalde, Joan Solà.

A més dels edificis, el miracle del Miracle és possible gràcies als qui hi viuen a les masies que envolten el Santuari, com Cal Jepet, la Caseta del Miracle, amb l'Alberto i la Marta, el Forn de Su amb la Paquita i el Ton, la Cirosa, Cal Poncet, Casamartina, el Villaró amb l'Angelina, l'Estany o la Carral. I també Santdiumenge, Cal Coletes, Brics, Rovira-sança, Armingous, Cal Piquet, Cal Palà, Sorribes, i encara els nuclis de Freixinet, Su i Santa Susanna.

I és que el miracle del Miracle és una realitat que fem possible els monjos, els veïns del Santuari i l'ajuntament de Riner. I també l'associació Territori de Masies, el celler i la formatgeria del Miracle amb el Jordi i el Miquel Àngel, i la Sílvia, respectivament, el festival Espurnes Barroques, impulsat per Josep Barcons, els Amics de la Casa del Miracle i l'Orquestra del Miracle, dirigida per Juan de la Rubia, que inicià la seva activitat el 3 de juny passat, davant l'impressionant retaule barroc de Carles Morató. Com deia el director d'aquesta orquestra, (que té la seva seu al santuari), "*el fet de relacionar-nos en un lloc tan especial és molt important*", ja que el Miracle és un espai amb "*un nivell d'espiritualitat molt fort*".

El Miracle, amb les cel•les de Sant Benet i de Nostra Senyora, que acullen els devots de la Verge Nena, com la Josefina Pagès i la Mercè Casanovas, forma un espai privilegiat amb quatre retaules admirables: l'impressionant retaule barroc de l'església i el renaixentista, a la capella del Santíssim. També el Prepirineu, un "retaule" natural, magnífic, i encara, com molt encertadament diu el P. Xavier Poch, el "retaule" del "*cel estrellat*", amarat de silenci a les nits.

La presència del bisbe de Solsona, un any, o de l'abat de Montserrat, l'altre any, a la festa major del Miracle, ens fa viure en comunió amb la diòcesi solsonina i amb el monestir de Montserrat, d'on provenim els monjos que som al Miracle.

La pregària de la Litúrgia de les Hores a l'església (oberta de set del matí a dos quarts de nou del vespre, cada dia de l'any ininterrompudament) i l'acolliment d'hostes i de pelegrins, fa del Miracle un lloc de recer per a tots aquells que cerquen un espai de pau i de silenci, de trobament amb Déu, amb els altres, amb la natura i amb ells mateixos. I aquest miracle es fa ben patent cada diumenge en la celebració festiva de l'Eucaristia, on els veïns que envolten al Santuari, com el Dr. Jaume Puy (rector de la Universitat de Lleida) i el seu pare i d'altres que vénen de més lluny, s'apleguen sota la mirada maternal de la imatge (tan bella) de la Mare de Déu.

Un any més, el proper 6 d'agost, ens aplegarem per honorar Santa Maria, i d'aquesta manera farem realitat el miracle del Miracle, que acull en aquesta festa major, els qui durant tot l'any invoquen la Verge Nena, "*rosa vera celestial*" mare de consol i d'esperança.

Els monjos i els veïns del santuari, els visitants i els que s'hi allotgen al monestir, a les cel•les o a la Casa d'Espiritualitat, fem possible el miracle del Miracle. Un miracle que es renova cada dia, sota la mirada maternal de la Verge Nena i que m'agradaria que descobrissin els qui encara no coneixen aquest lloc tan bell del Solsonès.